

POTICAJI ZA RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA TE NJIHOV RAZVOJ I UTJECAJ NA GOSPODARSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Zorić, Toni

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:139617>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**POTICAJI ZA RAZVOJ MALIH I SREDNJIH
PODUZEĆA TE NJIHOV RAZVOJ I UTJECAJ
NA GOSPODARSTVO REPUBLIKE
HRVATSKE**

Mentor:

prof.dr.sc. Zlatan Reić

Student:

Toni Zorić

Split, kolovoz 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Cilj i svrha rada	1
1.2. Izvori podataka i metode istraživanja.....	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. OBILJEŽJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA	3
2.1. Pojmovno određenje poduzetništva.....	3
2.2. Odrednice malih i srednjih poduzeća	6
2.3. Strateški ciljevi malih i srednjih poduzeća Republike Hrvatske	8
2.3.1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti	8
2.3.2. Poboljšani pristup financiranju	10
2.3.3. Promocija poduzetništva	10
2.3.4. Poboljšanje poduzetničkih vještina	11
2.3.5. Poboľšano poslovno okruženje.....	13
3. UTJECAJ PODUZEĆA NA RAST I RAZVOJ GOSPODARSTVA	14
3.1. Značaj sektora malih i srednjih poduzeća u hrvatskom gospodarstvu	14
3.2. Utjecaj poduzetništva na gospodarski rast i razvoj	16
3.3. Regionalni aspekt značaja sektora malih i srednjih poduzeća Republike Hrvatske..	20
3.4. Institucionalni okvir razvoja poduzetništva.....	20
3.5. Državne potpore za poticanje malog i srednjeg poduzetništva Republike Hrvatske	23
3.6. Prepreke razvoja sektora malih i srednjih poduzeća kroz prizmu međunarodnih istraživanja	26
4. ZAKLJUČAK	29
5. LITERATURA	31
POPIS TABLICA	33
SAŽETAK	34
SUMMARY	35

1. UVOD

1.1. Cilj i svrha rada

Malo gospodarstvo u Hrvatskoj uključuje više od 78.000 trgovačkih društava i time čini 99% registriranih poslovnih subjekata u Hrvatskoj. Malo i srednje poduzetništvo u Hrvatskoj polako postaje sektor koji je zadužen za pokretanje i poticanje nacionalne ekonomije u cijelosti te stalno generira ubrani i povećani rast u samom broju zaposlenih kao i broju poduzetnika

Cilj ovog rada je ukazati na važnost poticaja za daljnji razvoj poduzeća te koju ulogu igraju u sustavu gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Ovaj završni rad je napravljen na temelju prikupljanja i analize sekundarnih izvora podataka. Sekundarni izvori podataka dostupni su znanstvenoj i stručnoj literaturi vezanoj uz poticaje za razvoj malog i srednjeg poduzetništva te utjecaj istih na razvoj i rast gospodarstva Republike Hrvatske.

Metode koje su korištene prilikom izrade rada su:

1. Metoda indukcije – sustavna primjena induktivnog načina zaključivanja kojim se putem analize pojedinačnih činjenica dolazi do općeg zaključka.
2. Metoda dedukcije – sustavna primjena deduktivnog načina zaključivanja u kojem se iz općeg suda izvode pojedinačni, posebni zaključci u radu.
3. Metoda analize – metoda u kojem se vrši raščlanjivanje složenih pojmova i zaključaka na jednostavnije dijelove i elemente.
4. Metoda sinteze – metoda u kojem se putem znanstvenog istraživanja putem sinteze vrši transformacija jednostavnih sudova u složenije.
5. Metoda generalizacije – metoda u kojoj je misaoni postupak uopćavanja putem kojeg se od posebnog pojma dolazi do općenitijeg.
6. Metoda klasifikacije – podjela općeg pojma na posebne pojmove.
7. Metoda deskripcije – metoda u kojoj se na jednostavan način opisuju činjenice, procesi i predmeti, bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.

8. Metoda kompilacije – metoda u kojoj se preuzimaju rezultati tuđih opažanja, stavova i spoznaja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Sadržaj i struktura rada koncipirani su u pet poglavlja.

Prvo poglavlje govori o cilju i svrsi rada, izvorima podataka te strukturi rada. U drugom poglavlju prikazana su glavna obilježja malih i srednjih poduzeća. Treće poglavlje prikazuje utjecaj malih i srednjih poduzeća na rast i razvoj gospodarstva Republike Hrvatske. U četvrtom poglavlju dan je zaključak rada. Peto, kao zaključno poglavlje prikazuje bibliografske jedinice koje su korištene prilikom izrade ovog rada. Na kraju rada nalazi se popis tablica prikazanih u radu.

2. OBILJEŽJA MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

2.1. Pojmovno određenje poduzetništva

Pojam poduzetništvo počiva na teoriji ekonomije i društva. Poduzetništvo kao djelatnost razvilo se između 12. i 15. stoljeća. U početku je obuhvaćalo trgovinu, kreditne i mjenjačke poslove, brodarstvo i osvajanje novih područja. Osnovni tipovi poduzetnika u to vrijeme bili su: gusari, feudanci, državni činovnici, špekulanti, trgovci i obrtnici. Poduzetništvo je istovremeno i proces – obuhvaća aktivnosti koje su se mijenjale i razvijale usporedno s promjenama i razvojem društva (od robovlasništva do kapitalizma).

Prvi začeci trgovačkih poduzeća pojavljuju se u 12. stoljeću u Italiji, a od kraja 14. stoljeća nastaju trajna udruženja. Poduzeće kao gospodarski subjekt nastalo je osamostaljivanjem privredne aktivnosti od poduzetnikova domaćinstva, tj. stvaranjem poduzeća kao samostalnoga gospodarskog organizma. Kao tipičan masovni fenomen poduzeće se pojavljuje u 15. stoljeću. Stvaralačko poduzetništvo razvilo se u 17. stoljeću. U trenutku kada poduzetnik počinje stalno i trajno obavljati svoju poduzetničku funkciju, stvara poduzeće kao gospodarski i organizacijski oblik izvršavanja gospodarske aktivnosti.

U povijesnom razvoju poduzetništva Otto Brunner razlikuje: ¹

- rani trgovački tip poduzetnika kao smjeli ratnički tip, koji je trgovao robovima, krznima, medom, voskom i željezom, i koji je bio u tijesnim odnosima s političkim moćnicima, koji su mu bili u isto vrijeme i kupci i dobavljači;
- tip ranokapitalističkog poduzetnika, koji se razvio između 11. i 13. stoljeća u srednjoj i gornjoj Italiji i u zemljama oko Rajne i Rhone. On je razmjenjivao europske proizvode za tropske i suptropske, i za sirovine okolnih europskih zemalja. Karakteristika tog tipa je suradnja ovog ranog kapitalističkog, poduzetnog i nestalnog trgovca nadaleko sa stalno nastanjenim cehovskim građaninom.

Teoretsko proučavanje poduzetništva započinje povijesnim pregledom različitih mišljenja zato što je poduzetništvo slojevit pojam koji mnogi ljudi različito tumače. Poduzetništvo je staro koliko i ljudski rod, ali nije oduvijek bilo teorijski pojašnjeno.

¹ Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006., str. 34.

Premda se poduzetništvo već odavno izučava (intenzivnije od 17. stoljeća), i danas je jednako zanimljiv predmet izučavanja mnogih znanstvenika i stručnjaka. Poduzetništvo se izučava kao nezaobilazna sastavnica u ekonomskoj teoriji i u znanosti o organizaciji ili menadžmentu. Poduzetništvo se izučava kao zaseban nastavni predmet u srednjim, višim i visokim ekonomskim – poslovnim školama i na ekonomskim fakultetima.

Danas prevladavaju dva shvaćanja o poduzetništvu. Prema prvom shvaćanju, poduzetništvo je vezano za osnivanje malih i srednjih poduzeća, a prema drugom shvaćanju poduzetništvo je stvaralačka primjena suvremenih ideja o vođenju tvrtke, bez obzira na njezinu veličinu. Teoretičari suvremenog shvaćanja poduzetništva su: Peter F. Drucker, Tom Peters, Kenichi Omahe, Margaret Rose Kanter, Nicholas C. Siropolis i drugi. A domaći teoretičari su: Drago Gorupić, Mijo Novak, Pero Sikavica i drugi.

U ekonomsku teoriju, kao predmet rasprave i analize, poduzetništvo je uvedeno u 18. stoljeću. U 20.stoljeću svijet se poistovjećuje sa slobodnim poduzetništvom i kapitalizmom, a poduzetnici se prepoznaju u ulozi agenata promjene, kreatora, inovatora i osoba koje pripomažu rastu poduzeća i osiguravanju njegove profitabilnosti. Poduzetnike se svakako može nazvati inovativnim i kreativnim herojima slobodnog vremena, koji stvaraju nove proizvode i usluge snoseći pritom mnoge rizike vezane uz svoj pothvat.

Ekonomska teorija razvijenih zemalja ističe poduzetništvo kao kamen temeljac gospodarskog sustava i gospodarskog razvoja. Zadatak mu je da na najpovoljniji način kombinira i koordinira proizvodne čimbenike i tako maksimizira profit. Potrebno je istaknuti važnost informacijske revolucije koja daje poduzetništvu osobit zamah i čini ga stožerom kontinuiranog tehnološkog razvoja, moderniziranja i gospodarskog uspjeha. Poduzetništvo možemo definirati i kao proces potican inicijativom koji u sebi nudi inovativnost i nikada se ne zadovoljava s postojećim stanjem.

Poduzetništvo je posebna gospodarska funkcija različita od vlasničke i upravljačke odnosno skup više međusobno povezanih funkcija usmjerenih na pokretanje novih poslovnih inicijativa s ciljem očekivanja iznadprosječnog prihoda.²

Ekonomsko značenje poduzetništva u vremenu koje dolazi sve je značajnije. Prvenstveno zbog mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta putem kojih se potiče samoodgovorno djelovanje. Upravo spomenuta samoodgovornost u poduzetništvu rezultat je motivacije i zadovoljstva te se na taj način potiče življenje. Malo i srednje poduzetništvo također osigurava konkurenciju i djeluje protiv tendencija monopolizacije, povećava bogatstvo i diferenciranost ponude, osigurava slobodu izbora te se brže prilagođava potrebama potražnje.³

Neke od definicija poduzetništva jesu:

- Poduzetništvo se najčešće definira kao ukupnost poduzetnikovih inovacijskih, organizacijskih, usmjeravajućih, upravljačkih i nadzornih sposobnosti. Poduzetništvo je izazov, tj. više od želje za uspjehom, više od inovativnosti, više od znanja i upornog rada, više od novog proizvoda, više od tržišta i više od novog potrošača.⁴

- Poduzetništvo je posebna ekonomska funkcija, različita od vlasničke i upravljačke, bilo da je obavlja pojedinac ili institucija. Bit te funkcije sastoji se u usmjeravanju postojećih resursa na pokretanje novih poslovnih inicijativa s očekivanjem da će one dati iznadprosječan prinos. Te su inicijative uvijek suočene s neizvjesnošću i skupčane s rizikom i samo značajan dobitak opravdava njihovo pokretanje.⁵

- Poduzetništvo je proces potican inicijativom koja u sebi nudi inovativnost i nikad se ne miri s postojećim stanjem. Iz toga se stvaraju nove ideje i rađaju promjene. Karakteristike kao što su inovacije, rad, rizik, maštovitost, znanje, obrazovanje, planiranje, procjena, predviđanje, motiv, moral, energija i smjelost, određuju društvenu dimenziju poduzetništva koja rezultira društvenim napretkom.⁶

² Poduzetništvo, dostupno na: <http://www.referada.hr/wp-content/uploads/2014/07/Poduzetni%C5%A1tvo.pdf>, pristupljeno: 19.08.2018.

³ Deželjin, I., Deželjin, I., Dujanić, Tadin, Vujić: Poduzetnički menadžment, M.E.P Consult, Zagreb, str. 46.

⁴ Škrtić, M., Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2011., str. 1.

⁵ Teorija i politika razvoja poduzetništva, dostupno na: <http://www.efos.unios.hr/teorija-politika-razvoja-poduzetnistva/wp-content/uploads/sites/179/2013/04/1.Poduzetnistvo-i-poduzetnik-2015-2016.pdf>, pristupljeno: 19.08.2018.

⁶ Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006., str. 2.

2.2. Odrednice malih i srednjih poduzeća

U svijetu postoje mnogobrojni kriteriji za razvrstavanje poduzeća na mala, srednja i velika poduzeća što znači da niti u stručnoj literaturi ne postoji zajednički stav o tom pitanju, pa je stoga jako teško vršiti uspoređivanja malih, srednjih i velikih poduzeća između različitih zemlja. Poduzeća se mogu promatrati i razvrstavati temeljem:

- veličine imovine,
- godišnjeg prihoda od prodaje,
- broja zaposlenih,
- obujma ostvarene proizvodnje,
- razine tehničke opremljenosti,
- obujma i karaktera proizvodnje i izvršenih usluga,
- karaktera upravljanja,
- vlasništva nad sredstvima za proizvodnju,
- tehničke opremljenosti poduzeća,
- načina proizvodnje i vrsta proizvodnje tehnika,
- oblika vlasništva,
- organizacijske strukture
- pripadnosti instituciji kod koje je registrirano odgovarajuće društvo i sl.

Poduzeća se temeljem Zakona o računovodstvu razvrstavaju na male, srednje i velike ovisno o sljedećim pokazateljima: ⁷

- zbroj bilance nakon odbitka gubitka
- godišnji prihod od prodaje
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:⁸

- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
- prihod 5.200.000,00 kuna
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

⁷ Zakon o računovodstvu, NN 78/15

⁸ Ibidem.

Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:⁹

- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna
- prihod 60.000.000,00 kuna
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.

Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:¹⁰

- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna
- prihod 300.000.000,00 kuna
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

Hrvatska je na svome putu ka stvaranju moderne i suvremene države te efikasnih ekonomskih uvjeta relativno dugo zanemarivala potrebe malog i srednjeg poduzetništva. Mnoge moderne zemlje Europske Unije kao i ostale razvijene zemlje svijeta shvatile su i ukazale posebnost malog i srednjeg poduzetništva te je Hrvatska, vođena istim saznanjima, 2002. godine pristupila donošenju zakonske regulative za uporište malog i srednjeg poduzetništva. Jedan od značajnijih trenutaka je bio donošenje Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva kojim su se uredile osnove mjere za primjenu poticajnih gospodarskih mjera usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.¹¹

Malo gospodarstvo u Hrvatskoj uključuje više od 78.000 trgovačkih društava i time čini 99% registriranih poslovnih subjekata u Hrvatskoj. Malo i srednje poduzetništvo u Hrvatskoj polako postaje sektor koji je zadužen za pokretanje i poticanje nacionalne ekonomije u cijelosti te stalno generira ubrani i povećani rast u samom broju zaposlenih kao i broju poduzetnika.¹²

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Kersan-Škabić, I., Banković, M.: Malo gospodarstvo u Hrvatskoj I ulazak u Europsku Uniju, Ekonomska misao Praksa Dbk. 1, (57-76), 2008., str.59.

¹² Ibidem.

Malo i srednje poduzetništvo u današnjem ekonomskom sistemu definiraju se kao snaga koja može u najvećoj mjeri utjecati na poboljšanje određene nacionalne gospodarske strukture. Malo i srednje gospodarstvo u Hrvatskoj predstavlja jedan od mogućih generatora zapošljavanja i ekonomskog te gospodarskog razvoja. Europska unija predstavlja veliku šansu za Hrvatsko malo gospodarstvo budući da mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj u ovome trenutno značajno zaostaju za ekonomskom efikasnošću malog gospodarstva Europske unije. Hrvatska mala i srednja poduzeća moraju smanjiti svoje troškove poslovanja, dodatno investirati u inovacije i razvoj novih proizvoda i usluga, pronalaziti nova atraktivna tržišta kao i kanale distribucije te povećati kvalitetu poslovanja.¹³

2.3. Strateški ciljevi malih i srednjih poduzeća Republike Hrvatske

2.3.1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti

U maloj zemlji kao što je Hrvatska domaće tržište neće moći zadržati značajan dugoročan gospodarski rast, jednim dijelom i zbog veće konkurencije europskih poduzeća na domaćem tržištu. Stoga unapređenje konkurentnosti prerađivačkih sektora i industrije koja se temelji na znanju treba biti platforma koja će osigurati veći izvoz i rast.¹⁴

Danas hrvatski sektor maloga i srednjeg gospodarstva ostvaruje deficit u vanjskoj trgovini unatoč padu uvoza zbog recesije. Stoga je nužno da hrvatsko malo i srednje gospodarstvo bude u mogućnosti više izvoziti, zbog čega će morati postati konkurentni na tržištima na koja žele izvoziti. To je posebice važno za male gospodarstvenike u prerađivačkom sektoru. U nekim slučajevima veća konkurentnost može se osigurati modernizacijom proizvodnje zbog uvođenja novih, učinkovitijih postrojenja i strojeva, tehnologija, postupaka te normi. Stoga je važno pružiti potporu malom gospodarstvu (posebice mikropoduzećima i malim poduzećima) da moderniziraju te unaprijede opremu i objekte.

¹⁵

¹³ Škrtić, M., Mikić, M.: Gospodarsko značenje hrvatskog poduzetništva – šanse i zamke, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 4, (191-203), 2006., 202.

¹⁴ Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf>. pristupljeno: 24.08.2018.

¹⁵ Ibidem.

U drugim će slučajevima za održavanje konkurentnosti biti potrebne inovacije i ulaganja u R&D. U protivnom, može se očekivati pad konkurentnosti hrvatskoga maloga gospodarstva. Pokazalo se kako je razmjerno manji broj hrvatskih malih i srednjih poduzeća inovativan nego što je to slučaj s većinom europske konkurencije.

Pokazatelji za ulaganja mikropoduzeća i malih poduzeća u R&D u Hrvatskoj među najnižima su u Europi zbog čega je teško vidjeti kako će mali gospodarstvenici u Hrvatskoj postati konkurentni i zadržati konkurentnost u odnosu na konkurenciju na tržištu koja ulaže u R&D. Nužno je podignuti profil istraživanja i razvoja u tvrtkama te usvojiti inovativne proizvode i procese u sektoru proizvodnje pa će Strategija u ovom kontekstu omogućiti napredak.

Male i srednje tvrtke mogu napredovati kao dobavljači velikim poduzećima koja imaju potrebe za vanjskim izvorima. No malim poduzećima nije lako dobiti i zadržati ugovore s velikim poduzećima. U Hrvatskoj nije potpuno istražen potencijal za tu vrstu poslovanja malih hrvatskih poduzeća. Bit će nužno osigurati oblike potpore koji će ojačati kapacitet maloga gospodarstva za pružanje usluga velikim poduzećima. Osim izravne potpore malim proizvođačima, veliku će ulogu odigrati i potpora jačanju postojećih klastera, uspostavljanju te pružanju potpore opskrbnim i vrijednosnim lancima, te podizanju razine FDI.¹⁶

Hrvatska se poduzeća suočavaju sa znatno višim troškovima energije nego njihovi konkurenti u EU (posebice za plin), što im otežava natjecanje na tržištu. U takvoj situaciji, sve dok se troškovi energije ne snize, nužno je da poduzeća postanu učinkovitija u uporabi energije kako bi postala konkurentna. Konkurentnost poduzeća proizlazi iz velikog broja čimbenika koji utječu na narav i troškove proizvodnje te treba poduzeti mjere da ti čimbenici postanu povoljniji za male gospodarstvenike u Hrvatskoj.¹⁷

Analiza je pokazala da su u Hrvatskoj mala poduzeća uspješnija od mikropoduzeća ili srednje velikih poduzeća. Pomoć koja će se pružiti u sklopu ove Strategije stoga mora biti

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

usmjerena na rast mikropoduzeća i konsolidaciju uspjeha sektora malih i srednjih poduzeća.

2.3.2. Poboljšan pristup financiranju

U Hrvatskoj je problematična ponuda financijskih instrumenata za malo gospodarstvo. Početni kapital i financiranje mladih, malih poduzeća putem banaka ograničeni su zbog zaloga i ostalih uvjeta koje je malim poduzećima teško ispuniti.¹⁸

Postojanje kreditnih jamstava nije uklonilo potrebu za zalogom. Banke su i dalje vrlo oprezne u pogledu rizika te se više kredita treba dodijeliti na temelju poslovnih planova i projekcija novčanog toka. Za oslobađanje tih financijskih sredstava treba osigurati više održivih i profitabilnih investicijskih projekata. Ponuda mikrofinanciranja nije dovoljna i stoga je malim poduzećima teško dobiti kredite u iznosu od 25.000 do 100.000 eura.¹⁹

Ponuda izvora za financiranje temeljnoga i rizičnoga kapitala nije dovoljno razvijena, posebice za ulaganja u ranim fazama životnog ciklusa poduzeća, što znatno koči razvoj i rast poduzeća. Istodobno vlasnici malih i srednjih poduzeća nemaju dovoljno iskustva s uspješnim pregovaranjem o ulaganju kapitala u svoja poduzeća ili s pribavljanjem rizičnoga kapitala. Treba poduprijeti i ponudu i potražnju kako bi što više poduzetnika dobilo pristup financiranju temeljnoga i rizičnoga kapitala i koristilo se njime.²⁰

Mnogi poduzetnici neće moći iskoristiti razvoj novih financijskih proizvoda i uvođenje novih kreditnih praksi ako ne razviju kapacitete upravljanja financijama i kapacitete za izradu pouzdanih poslovnih planova te ne iznesu održive i profitabilne investicijske prijedloge te tako osiguraju povećanje financijskih sredstava na produktivan način.

2.3.3. Promocija poduzetništva

Sektor malog i srednjeg gospodarstva u Republici Hrvatskoj se smanjuje, stopa otvaranja novih poduzeća niža je od one u EU. Stoga treba povećati broj subjekata maloga gospodarstva u Hrvatskoj.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

Kako bi se popravilo novonastalu situaciju, u razdoblju trajanja ove Strategije bit će potrebno otvaranje novih poduzeća te jačanje onih poduzetnika koji već posluju. Potpora pružena vlasnicima malih poduzeća pomoći će u rješavanju stanja neaktivnih malih i srednjih poduzeća, tvrtki koje su registrirane, ali koje ne posluju te ne osiguravaju doprinos u proizvodnji i zaposlenosti.²¹

Postoji potreba za poticajnim mjerama koje će utjecati na stvaranje pozitivna stava prema osnivanju novih poduzeća isticanjem pozitivne strane poduzetništva te će trebati pružiti potporu u obliku promicanja poduzetništva u sklopu edukativnoga kurikulumu, nastavka pružanja treninga i savjetovanja od strane poduzetničkih potpornih institucija. Stoga je nužno dodatno ojačati institucije koje pružaju potporu poduzetnicima kako bi mogle kvalitetno odgovoriti potrebama i zahtjevima koji se pred njih postavljaju. Također je nužno osigurati poduzetnicima pristup kvalitetnoj i financijski povoljnoj infrastrukturi, posebno u fazi inkubacije kad počinju poslovati, ali i u fazama njihova rasta.²²

Poznato je kako je razvoj malog i srednjeg gospodarstva nužan za razvoj regija i smanjivanje međuregionalne nejednakosti. Osnivanje novih poduzeća u Hrvatskoj omogućit će županijama u Kontinentalnoj i Jadranskoj regiji rješavanje problema nezaposlenosti i depopulacije. Poduzetnici u hrvatskom društvu imaju nizak društveni status, a stavovi prema samozaposlenosti mnogo su negativniji u Hrvatskoj nego u ostalim zemljama EU. U Hrvatskoj osnivanje poduzeća nije dovoljno prepoznato kao prilika nego kao način izlaska iz nezaposlenosti.

Osnivanje poduzeća iz nužde je i jedan od razloga zatvaranja poduzeća u Hrvatskoj. Isto tako, Hrvatska tek mora dostići razine ostvarene u Europskoj uniji s obzirom na poduzetničku aktivnost žena i mladih što su također ciljne skupine u ovoj strategiji.²³

2.3.4. Poboljšanje poduzetničkih vještina

Kvalitetna uprava u subjektima maloga i srednjeg gospodarstva iznimno je važna za njihovu razinu konkurentnosti. U tim je poduzećima uprava odgovorna za sve ključne odluke: investicije u R&D, izobrazbu radne snage, odabir izvoznih tržišta itd.²⁴

²¹ Ibidem.

²² Ibidem.

²³ Ibidem.

Ni jedna međunarodna analiza (izvješće Svjetske banke „DoingBusiness“, Izvješće o globalnoj konkurentnosti WEF-a, izvješće projekta Global Entrepreneurship Monitor, izvješće SBA FactSheet) ne bavi se izravno upravljanjem poduzeća. Pretpostavke o kvaliteti uprave mogu se donijeti na osnovi informacija u tim izvješćima, ali one u najboljem slučaju pokazuju slabosti uprave u konkretnim odlukama (ulaganje u R&D) i ne mjere opću kvalitetu uprava poduzeća maloga gospodarstva.²⁵

Budući da je uprava odgovorna za odluke o svim aspektima poslovanja (od marketinga do ljudskih potencijala), ona može utjecati na sve aspekte poslovanja: ne samo na proizvodnju nego i na marketing, prodaju, inventar, kvalitetu, radne odnose i produktivnost. Zbog lošeg upravljanja poduzeća će vrlo teško postati konkurentna čak i ako poduzeće prima druge vrste potpore, kao što je modernizacija strojeva. Uprava maloga i srednjeg gospodarstva stoga mora postati inovativna u svim sferama u kojima ostvaruje utjecaj.

Analiza zahtjeva za pomoć vlasnika i uprave poduzeća u malom gospodarstvu Hrvatske upozorava na postojanje znatnih teškoća sa strateškim planiranjem, procjenom investicija, upravljanjem kvalitetom te posebice marketingom. Veći se naglasak mora staviti na postizanje kvalitete u malim i srednje velikim poduzećima. Uprava je zadužena za upravljanje kvalitetom i pružanje potpore svim aspektima poslovanja (proizvodnji, marketingu i prodaji, ljudskim potencijalima, radnim odnosima itd.).²⁶

Marketing je područje u kojem valja unaprijediti uspješnost uprave u malim poduzećima, a budući da se malim poduzećima vrlo teško probiti na nova tržišta, to će se riješiti podupiranjem marketinških inicijativa koje okupljaju poduzeća te pozitivno potiču mikro- i mala poduzeća na sudjelovanje. Postoje i dokazi koji upozoravaju na teškoće s pružanjem potpore upravama poduzeća maloga gospodarstva kroz postojeću mrežu poduzetničkih potpornih institucija s obzirom na specifičnost i razinu potrebnih kompetencija. Hrvatski mali gospodarstvenici neće povećati konkurentnost uz loše upravljanje.

Nužno je omogućiti potporu za jačanje kvalitete uprava u poduzećima maloga gospodarstva i kako bi se postigli odgovarajući institucionalni dogovori za unapređenje vještina i kompetencija članova uprava u poduzećima maloga gospodarstva. Za razvoj konkurentnog sektora maloga gospodarstva potrebna je dobro osposobljena, prilagodljiva radna snaga koja se može osigurati samo predanošću cjeloživotnom učenju na radnome mjestu. Bit će nužno poduprijeti izobrazbu i prekvalifikaciju

²⁴ Ibidem.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

radne snage u malom gospodarstvu. Neodgovarajuća ponuda vještina koje se traže usporit će stvaranje radnih mjesta i dugoročan razvoj sektora.²⁷

2.3.5. Poboljšano poslovno okruženje

Mali gospodarstvenici u Hrvatskoj pretjerano su opterećeni administrativnim zahtjevima i vremenom koje je potrebno za dobivanje potrebnih dokumenata i dozvola (posebice građevinskih) te registraciju i prijenos imovine. Rješavanje stečajeva neuspješnih poduzeća i dalje je područje u kojem treba ostvariti napredak u Hrvatskoj. Potrebno je poduzeti korake da se smanji vrijeme i troškovi insolventnosti poduzeća u Hrvatskoj. Potrebno je poboljšati prisilnu provedbu ugovora i sudsko rješavanje sporova.

U Hrvatskoj je postizanje sudskih nagodbi dugotrajno i obeshrabrujuće te će trebati dodatno raditi na bržem rješavanju sporova na sudovima. U međuvremenu, veća uporaba alternativnih postupaka medijacije, kao što su oni u HOK i HGK, tužiteljima može omogućiti napredak u rješavanju trgovačkih sporova. U mnogim će područjima mali gospodarstvenici u Hrvatskoj moći iskoristiti prednosti i potencijal jedinstvenog tržišta ako se uspiju prilagoditi standardima i normama EU te dobiti potrebne certifikate. Najnoviji dokazi pokazuju kako mnogi hrvatski mali gospodarstvenici nisu spremni natjecati se na jedinstvenom tržištu te će im biti teško ostvariti potrebne standarde i dobiti certifikate.²⁸

Zbog nedavno uvedenih pomaka danas se može registrirati „jednostavno privatno društvo s ograničenom odgovornošću“ u jednom danu uz minimalan trošak. Nadalje, Izmjene i dopune Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi uskladile su hrvatsko zakonodavstvo s Direktivom EU o zakašnjelom plaćanju. Strategija podupire takav napredak. Izrađuje se informacijski sustav prostornog uređenja i e-dozvola u sklopu kojeg je predviđena i baza digitalizirane prostorno-planske dokumentacije, a cilj je ubrzavanje izdavanja akata u provedbi dokumenata prostornog uređenja i gradnje, MINPO će zastupati primjenu ispitivanja za malo gospodarstvo, tzv. SME Test, primjenu načela „šutnja znači odobravanje“, daljnju provedbu regulatorne giljotine te na taj način utjecati na ostala ministarstva i agencije čije nadležnosti imaju utjecaja na malo gospodarstvo.²⁹

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

3. UTJECAJ PODUZEĆA NA RAST I RAZVOJ GOSPODARSTVA

3.1. Značaj sektora malih i srednjih poduzeća u hrvatskom gospodarstvu

U gospodarstvu Hrvatske mala i srednja poduzeća imaju udio od 99,7% u 2015. godini i ta struktura je nepromijenjena u odnosu na prethodne dvije godine. U strukturi malih i srednjih poduzeća došlo je do promjene u 2015. godini, koju je obilježio porast broja malih poduzeća za 2,1% u odnosu na 2014. godinu i pad broja srednjih poduzeća za 2,4% (tablica 1).³⁰

	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	90.831	99,6	96.906	99,6	100.841	99,7	104.116	99,7	106.221	99,7
Mala poduzeća	89.539		95.597		99.573		102.895		105.029	
Srednja poduzeća	1.292		1.309		1.268		1.221		1.192	
Velika poduzeća	359	0,4	348	0,4	350	0,3	354	0,3	348	0,3
Ukupno	91.190	100	97.254	100	101.191	100	104.470	100	106.569	100

Tablica 1. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2011. do 2015. Godine

Izvor: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>

Mala i srednja poduzeća zapošljavaju više od dvije trećine svih zaposlenih u poslovnim subjektima u Hrvatskoj u 2015. godini, i taj udio je bez veće promjene u odnosu na 2014. godinu. Broj zaposlenih u malim poduzećima u 2015. godini porastao je u odnosu na 2014. godinu za 2,5%, u srednjim poduzećima za 1,4%, dok je u istom razdoblju u velikim poduzećima zabilježen pad broja zaposlenih za 1,6%.³¹

³⁰ Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.

³¹ Ibidem.

	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	90.831	99,6	96.906	99,6	100.841	99,7	104.116	99,7	106.221	99,7
Mala poduzeća	89.539		95.597		99.573		102.895		105.029	
Srednja poduzeća	1.292		1.309		1.268		1.221		1.192	
Velika poduzeća	359	0,4	348	0,4	350	0,3	354	0,3	348	0,3
Ukupno	91.190	100	97.254	100	101.191	100	104.470	100	106.569	100

Tablica 2. Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2014. i 2015. godini

Izvor: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>

U 2015. godini udio malih i srednjih poduzeća u ukupnom prihodu iznosio je 54%, što je neznatno povećanje (od 1 postotnog poena) u odnosu na 2014. godinu. Međutim, promjene u prihodima ovisno o veličini poduzeća su uočljivije: ukupan prihod malih poduzeća u 2015. godini porastao je za 4,8%, srednjih poduzeća za 6%, a velikih poduzeća za 1,3% u odnosu na 2014. godinu.³²

U ukupno ostvarenom izvozu hrvatskih poduzeća u 2015. godini, mala i srednja poduzeća sudjeluju s udjelom od 50,3%, čime su neznatno pretekla velika poduzeća, koja su s udjelom od 49,7% u 2015. godini po prvi puta ostvarila manje od polovine ukupnog izvoza. Vrijednost izvoza malih poduzeća u 2015. godini povećala se za 6,7%, srednjih poduzeća za značajnih 13,2%, te velikih poduzeća za 7,3% u odnosu na 2014. godinu.³³

Mala poduzeća, iako imaju najveći udio u zaposlenosti (51,6%), u doprinosu ukupnom prihodu sudjeluju s 35,4%, i tek sa 23% u izvozu. Srednja poduzeća imaju podjednak udio u zaposlenosti i ukupnom prihodu (na razini od oko 18%), ali u izvozu sudjeluju s 27%.

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

Najveću izvoznu orijentiranost pokazuju velika poduzeća. Ovi podaci otvaraju pitanja razlika u produktivnosti u pojedinim kategorijama poduzeća i osposobljenosti za internacionalizaciju poslovanja. Zaposlenost u malim poduzećima u periodu od 2011. do 2015. godine stagnira na prosječno 4 zaposlenika, dok ukupan prihod po zaposlenom kontinuirano raste, za 5,6% u 2015. godini u odnosu na 2011.³⁴

Godina	Broj malih poduzeća	Broj zaposlenih u malim poduzećima	Prosječni broj zaposlenih u malim poduzećima	Ukupan prihod (u mil. kn)	Ukupan prihod po zaposlenom (u kn)
2011.	89.539	386.692	4,3	191.232	494.533
2012.	95.597	406.834	4,2	199.774	491.045
2013.	99.573	414.507	4,2	206.905	499.159
2014.	102.895	422.238	4,1	215.807	511.103
2015.	105.029	432.934	4,1	226.110	522.273

Tablica 3. Prosječan broj zaposlenih i produktivnost u malim poduzećima od 2011. do 2015. godine

Izvor: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>

3.2. Utjecaj poduzetništva na gospodarski rast i razvoj

Prije no što se dotaknemo gospodarskog rasta spomenut ćemo gospodarski razvoj koji definiramo kao dinamički proces povećanja stupnja zadovoljenja ljudskih potreba. To je proces stalne mijene i ljudskih potreba i mogućnosti njihova zadovoljenja. Zato se gospodarski razvoj može shvatiti kao stalna utrka između ljudskih potreba i mogućnosti njihova zadovoljenja, u kojoj mogućnosti nastoje dostići potrebe. Veći stupanj razvoja proizvodnih mogućnosti, što znači povećanje količine i kvalitete proizvodnih faktora kao i stupnja efikasnosti njihove uporabe, omogućuje i veći stupanj zadovoljenja materijalnih potreba društva i kvalitetu življenja, a koja se ogleda u boljem okolišu, zdravlju i dr..³⁵

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem.

Dugoročni aspekt gospodarskih kretanja nazvan gospodarskim ili privrednim rastom (economic growth) podrazumijeva povećanje potencijalne ili ravnotežne razine realnog nacionalnog dohotka.³⁶

Postavlja se i pitanje kako mjeriti stopu gospodarskog rasta. Jedan od načina je i prihvaćanje razine domaćeg proizvoda kao mjeru gospodarskog razvoja, a porast domaćeg proizvoda kao mjeru tempa gospodarskog razvoja. Tada se jednostavno gospodarski rast može definirati kao povećanje potencijalnog GDP-a ili proizvodnje neke zemlje. I međunarodne usporedbe stupnja razvijenosti obavljaju se obično na temelju razine per capita proizvoda, dok se brzine razvoja mjere stopama rasta realnog domaćeg proizvoda. Porast domaćeg proizvoda treba biti mjeren u realnim terminima, što znači, očišćen od utjecaja porasta cijena, odnosno deflacioniran.³⁷

Rast proizvodnje ili proizvodnje per capita obično se mjere tijekom razdoblja od 10 ili 20 godina. To otklanja privremena kolebanja tijekom zastoja i poleta i daje bolju predodžbu o dugoročnim tokovima. Npr., može se dogoditi da u jednoj nerazvijenoj zemlji zbog različitih razloga dođe do kratkoročnog naglog porasta domaćeg proizvoda, što ne mora uopće bitnije utjecati na dugoročni trend gospodarskog razvoja te zemlje. Države nastavljaju gledati na gospodarski rast kao na središnje ekonomsko i političko pitanje i cilj koji se želi postići kreiranjem konzistentnog gospodarskog sustava. U tom kontekstu gospodarski je rast najznačajniji činitelj ekonomskog uspjeha nacije.

Ne postoji jedan jedinstveni program ili put ka uspješnom ekonomskom napretku kojeg bi mogle slijediti sve zemlje. Svaka je zemlja specifična po svom geografsko-kulturo-socio-ekonomsko-političkom pogledu. No, u svojoj toj različitosti pojavljuju se određena zajednička obilježja koja predstavljaju temelje ekonomskog napretka.

Ta četiri nosioca gospodarskog napretka jesu:³⁸

- Sposobnost ljudi,
- Prirodna bogatstva,
- Tvorba kapitala,

³⁶ Bogunović, A., Sharma, S.: Narodno gospodarstvo - osnove teorije i prakse, Art studio Azinović, Zagreb, 1995., str.53.

³⁷ Babić, M.: Makroekonomija, MATE d.o.o., Zagreb, 1995., str.472.

³⁸ Samuelson, P.A.; Nordhaus, W.D.: Ekonomija, MATE d.o.o., Zagreb, 2000., str. 531.

- Tehnologija i poduzetništvo.

Spretnost, znanje i disciplina radne snage, odnosno kvaliteta utroška rada temelj je i najvažniji element gospodarskog rasta. Ironično možemo reći da je čovjek još uvijek potreban, ali tako će i ostati jer on je pokretač napretka. Određena zemlja može kupiti ili pozajmiti svaku drugu sastavnicu proizvodnje, kapitalna dobra, sirovine i tehnologiju, međutim ta kapitalna dobra mogu efikasno upotrijebiti i održavati samo kvalificirani i iskusni radnici. Iako se i radna snaga može kupiti, na kraju čovjek ostaje čovjek. Poboljšanja pismenosti, zdravlja i discipline, kao i sposobnost upotrebe računala uveliko pridonose produktivnosti rada.³⁹

Drugi faktori proizvodnje jesu zemlja i prirodni izvori. Izvori koje spominjemo ovdje su plodna zemlja, šume, voda, mineralni izvori, nafta i plin. U današnjoj ekonomiji, koju karakterizira globalizacija, posjedovanje prirodnih bogatstava ne određuje uspješnost ili razvijenost neke zemlje. Kada govorimo o prirodnim bogatstvima pojavljuju se dva ekstremna gospodarska pola. S jedne strane su zemlje izvoznice nafte s Bliskog istoka, koje mogu ostvarivati visoke razine dohotka na temelju njihovih naftnih rezervi, dok mnoge zemlje bez gotovo ikakvih prirodnih bogatstava, kao što su npr. Japan i Hong Kong, usredotočujući se na sektore koji više ovise o radu i kapitalu ostvaruju visoke razine dohotka.⁴⁰

Gomilanje kapitala zahtijeva žrtvovanje tekuće potrošnje tijekom mnogo godina. Zemlje koje brzo rastu sve više ulažu u nova kapitalna dobra. U brzorastućim zemljama u tvorbu kapitala može odlaziti i do 20% dohotka. Razlika je između zemalja s visokim i zemalja s niskim dohotkom u tome što, iako su ruke radnika jednake u svim zemljama, radnicima u zemljama s visokim dohotkom kroz ruke prolazi mnogo više kapitala i stoga su mnogo produktivniji. Današnja ekonomija zahtijeva mnogobrojna kapitalna dobra. Da bi se nerazvijene zemlje pokrenule, one moraju smanjivati tekuću potrošnju da bi se osigurala buduća potrošnja i plodna proizvodnja. A znamo da je najteže ili nemoguće štedjeti kad sredstava nema. I da zemlja uspije podići stopu štednje potrebne su godine podizanja infrastrukture ili sveopćeg društvenog kapitala koji je nužan da zadovolji zahtjeve tržišne

³⁹ Ibidem., str. 532.

⁴⁰ Ibidem.

ekonomije. U mnogim je zemljama u razvoju mala razina štednje problem koji najviše koči razvoj. Rezultati su premale investicije u proizvodni kapital koji je neizmjenno potreban za brzi gospodarski napredak.⁴¹

Posljednji faktor, ali i onaj koji se mora pojavljivati u sve većem omjeru, jesu tehnološke promjene. Sam pojam tehnološka promjena označava promjene u procesima proizvodnje ili uvođenje novih proizvoda tako da se više i poboljšane proizvodnje može dobiti s istim svežnjem utrošaka. Izumi procesa koji su uveliko povećali produktivnost bili su parni stroj, proizvodnja električne energije, električna žarulja, motor s unutarnjim sagorijevanjem i veliki zrakoplov. Osnovne tehnološke promjene uključuju izume proizvoda kao što su telefon, radiouređaj, zrakoplov, gramofon i televizija. Najdramatičniji suvremeni tehnološki pomaci događaju se u elektronici i proizvodnji računala, u drugoj polovici XX. stoljeća, u informatičkoj revoluciji.

Tehnološka promjena predstavlja neprekidan proces malih i velikih unapređenja. Siromašne zemlje ne moraju trošiti vrijeme na traženje već poznatog, potrebno je primjenjivati iskustva i dokazana tehnološka rješenja razvijenih zemalja. Za primjere možemo uzeti vodeće industrijske ekonomije, Japan i Sjedinjene Američke Države. Iako se Japan kasnije uključio u industrijsku utrku i poslao svoje studente u inozemstvo da proučavaju zapadnu tehnologiju, poticanjem tempa razvoja, od strane vlade, izgradnjom infrastrukture, te oslanjajući se na usvajanje inozemnih tehnologija, Japan se popeo na najviše mjesto. Prilagodba inozemnoj tehnologiji, odnosno tehnološka promjena i nije tako jednostavna. I tu se vraćamo opet na početak, s mislima da je ljudski kapital pokretač napretka. Inozemna tehnologija nije prilagođena nerazvijenom gospodarstvu, stoga je potrebno izgraditi infrastrukturu, te obrazovati radni kadar u skladu s novim tehnološkim zahtjevima.⁴²

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

3.3. Regionalni aspekt značaja sektora malih i srednjih poduzeća Republike Hrvatske

3.4. Institucionalni okvir razvoja poduzetništva

Kod institucionalnog okvira razvoja poduzetništva Republike Hrvatske potrebno je istaknuti Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Hrvatsku agenciju za malo gospodarstvo, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatsku obrtničku i Hrvatsku gospodarsku komoru te Hrvatsku banku za obnovu i razvoj.

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na: razvoj i unapređenje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, instrumente i mjere gospodarske politike; razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva; industrijsku politiku i politiku primjene inovacija i novih tehnologija; upravljanje jamstvenim fondom za unapređenje industrije; poslove vezane uz primjenu i korištenje prava intelektualnog i industrijskog vlasništva i poticanje stvaralaštva u industriji i trgovini u cilju razvoja konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva; rudarstvo; strategiju olakšavanja i poticanja ulaganja i izvoza. Ministarstvo s drugim nadležnim tijelima državne uprave sudjeluje u koordinaciji strategije upravljanja državnom imovinom, uključujući i sudjelovanje u koordinaciji restrukturiranja i sanacije pravnih osoba, izradi analiza u postupcima restrukturiranja trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske te upravljanja vlasničkim udjelima u trgovačkim društvima u vlasništvu Republike Hrvatske; djelatnost trgovine na unutarnjem tržištu Europske unije; opskrbu i cijene; nacionalnu koordinaciju aktivnosti djelovanja na unutarnjem tržištu Europske unije, uključujući tehničko zakonodavstvo i infrastrukturu kvalitete, koordinaciju i razvoj nacionalne politike u području normizacije, akreditacije, ocjene sukladnosti i mjeriteljstva; stanje i pojave na tržištu; zaštitu potrošača; strateške robne zalihe. Ministarstvo obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na razvoj, unapređenje i koordinaciju sustava javnih nabava; unapređenje i razvoj sustava koncesija u području svoje nadležnosti i nadzor nad njegovim provođenjem te unapređenje i razvoj sustava javno-privatnog partnerstva.⁴³

⁴³ Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, dostupno na: <https://www.mingo.hr/page/kategorija/ustroj-ministarstva>, pristupljeno: 22.08.2018.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) nastala je 2014. godine spajanjem Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG INVEST) i Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske (BICRO). Svrha spajanja ovih dviju Agencija jest strateško kreiranje jedinstvenog sustava koji će poduzetnicima pružiti podršku kroz sve razvojne faze njihovog poslovanja – od istraživanja i razvoja ideje pa sve do komercijalizacije i plasmana na tržište. Tijekom 20 godina postojanja, Agencija se ustrajno zalaže za poticanje malog gospodarstva i razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Djelatnost Agencije obuhvaća poticanje osnivanja i razvoja subjekata malog gospodarstva, poticanje ulaganja u malo gospodarstvo, financiranje poslovanja i razvoja subjekata malog gospodarstva kreditiranjem i davanjem jamstva subjektima malog gospodarstva za odobrene kredite od strane kreditora, kao i davanjem potpora za istraživanje, razvoj i primjenu suvremenih tehnologija. Agencija također pruža financijsku potporu inovativnim i tehnološki usmjerenim tvrtkama u Hrvatskoj. Usmjeren je na razvijanje i koordiniranje mjera nacionalne politike vezane uz inovacije i potrebne financijske instrumente s krajnjim ciljem motiviranja privatnog i javnog sektora za ulaganje u istraživanje i razvoj. Djelatnosti HAMAG-BICRO-a u nadležnosti su Ministarstva poduzetništva i obrta.⁴⁴

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na: planiranje i provođenje regionalne razvojne politike i uspostave cjelovitog sustava planiranja, programiranja, upravljanja i financiranja regionalnoga razvoja; koordinaciju sudionika i aktivnosti vezanih uz planiranje, programiranje, provedbu, praćenje provedbe i vrednovanje godišnjih i višegodišnjih regionalnih razvojnih programa i projekata koji su namijenjeni razvoju županija i širih regija, poticanju razvoja područja koja zaostaju za nacionalnim razvojnim prosjekom, poticanju razvoja prekogranične, međuregionalne i transnacionalne suradnje kao i na pripremu prioriteta i višegodišnjih i godišnjih strateških i operativnih dokumenata za korištenje sredstava fondova Europske unije i ostalih međunarodnih izvora financiranja namijenjenih regionalnom razvoju; predlaganje izmjena sustava upravljanja regionalnim razvojem; predlaganje i koordinaciju provedbe državnih poticajnih mjera i regionalnih razvojnih programa i projekata te praćenje njihove provedbe i vrednovanje njihovih učinaka;

⁴⁴Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, dostupno na: <https://hamagbicro.hr/ona/osnivanje/>, pristupljeno: 22.08.2018.

koordinaciju i vođenje svih međuresornih radnih skupina vezano uz regionalni razvoj; koordinaciju svih poslova vezanih za usklađivanje s Europskom unijom na području regionalne politike i upravljanja strukturnim instrumentima. Ministarstvo je nositelj Stambenog programa za potpomognuta i demografski ugrožena područja te odgovorno tijelo za praćenje provedbe navedenog programa. Suraduje i koordinira potrebne aktivnosti s jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave, te s ostalim sudionicima i nositeljima u pripremi, organizaciji i provedbi razvojnih programa i projekata.⁴⁵

Hrvatski zavod za zapošljavanje javna je ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske, ustrojena Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti sa zadaćom rješavanja pitanja iz problematike vezane uz zapošljavanje i nezaposlenost. Zavod provodi mjere za poticanje zapošljavanja sukladno Uvjetima i načinima za korištenje sredstava za provođenje Mjera za poticanje zapošljavanja koje se financiraju sredstvima iz Državnog proračuna i kroz EU projekte koje Zavod priprema iz svojeg područja rada. Vodeći računa o specifičnim potrebama svojih korisnika, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava i Hrvatski zavod za zapošljavanje provode niz mjera aktivne politike zapošljavanja s ciljem poticanja zapošljavanja, dodatnih edukacija radnika i očuvanja radnih mjesta.⁴⁶

1. srpnja 1994. godine održana je obnoviteljska skupština Hrvatske obrtničke komore. Sjedište Hrvatske obrtničke komore je u Zagrebu, Ilica 49, a nalazi se u zgradi Matice Hrvatskih obrtnika koju su 1939. godine izgradili hrvatski obrtnici. Hrvatska obrtnička komora je samostalna stručno poslovna organizacija obrtnika koja je osnovana radi promicanja, usklađivanja i zastupanja zajedničkih interesa obrtništva. Članovi Hrvatske obrtničke komore su obrtnici koji obavljaju obrt na području Republike Hrvatske. Zadaci Hrvatske obrtničke komore su: promicanje obrta i obrtništva, zastupanje interesa obrtnika pred državnim tijelima u oblikovanju gospodarskog sustava, davanje mišljenja i prijedloga državnim tijelima kod donošenja zakona u području obrtništva, osnutak povjerenstava za polaganje pomoćničkih i majstorskih ispita, djelovanje obrtnika, osnutak arbitražnog vijeća, vođenje knjige obrtnika, vođenje evidencije ugovora o nauku, pružanje pomoći

⁴⁵ Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave, NN 93/16.

⁴⁶ Hrvatski zavod za zapošljavanje, dostupno na: <http://www.hzz.hr/default.aspx?id=19186>, pristupljeno: 24.08.2018.

obrtnicima prilikom osnutka i poslovanja obrta, obavljanje drugih zadataka određenih zakonom i statutom Hrvatske obrtničke komore.⁴⁷

Hrvatska banka za obnovu i razvitak je razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske čija je osnovna zadaća poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva. Kreditiranjem, osiguranjem izvoza od političkih i komercijalnih rizika, izdavanjem garancija te poslovnim savjetovanjem, HBOR gradi mostove između poduzetničkih ideja i njihovih ostvarenja s ciljem osnaživanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) osnovana je 12. lipnja 1992. godine donošenjem Zakona o Hrvatskoj kreditnoj banci za obnovu (HKBO) (NN 33/92), izmjene i dopune kojeg su objavljene u NN 76/93, 108/95, 08/96. U prosincu 1995. godine, Banka mijenja naziv u Hrvatska banka za obnovu i razvitak. U prosincu 2006. godine donesen je novi Zakon o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN 138/06), a u ožujku 2013. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN 25/13). Izmjena Zakona odnosi se na promjenu u broju članova nadzornog odbora HBOR-a.⁴⁸

3.5. Državne potpore za poticanje malog i srednjeg poduzetništva Republike Hrvatske

Državne potpore su sastavni dio industrijske politike i jedna su od mjera pomoću kojih država utječe na tržišni položaj pojedinih grana i/ili poduzeća. Kao takve omogućuju poduzetniku da ostvari značajnu ekonomsku prednost koju ne bi mogao ostvariti iz tekućeg poslovanja bez korištenja potpore.

Državna potpora je stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika ili proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica Europske unije.

Prema vrsti državne potpore se dijele na programe državnih potpora i na pojedinačne državne potpore. Program državne potpore je akt temeljem kojeg se, bez potrebe za

⁴⁷ Hrvatska obrtnička komora, dostupno na: https://www.hok.hr/o_hok_u/ustroj, pristupljeno: 23.08.2018.

⁴⁸ Hrvatska banka za obnovu i razvitak, dostupno na: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/>, pristupljeno: 23.08.2018.

dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne potpore dodjeljuju pojedinačne državne potpore i akt na temelju kojeg se državna potpora koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.⁴⁹

Državne potpore dodjeljuju se putem programa državnih potpora i kao pojedinačne potpore, i to:⁵⁰

1) Program državne potpore je pravni akt temeljem kojeg se, bez potrebe za dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne potpore dodjeljuju državne potpore.

2) Pojedinačna državna potpora je državna potpora koja nije dodijeljena na temelju programa državne potpore uz obvezu dodatnog odobravanja.

Potpore se mogu dodjeljivati u različitim oblicima, odnosno instrumentima dodjele. To su primjerice:

- subvencije,
- oprost poreza i doprinosa,
- odgoda plaćanja poreza,
- otpis duga ili odgoda podmirenja duga,
- povoljniji zajmovi,
- jamstva.

Subvencije i porezna izuzeća, čine prvu skupinu u kojoj cjelokupan iznos transferiran korisniku čini potporu. Ta skupina se dijeli na dvije podskupine:⁵¹

— A1 - subvencije (subvencije, neposredne subvencije kamata, oprost duga po osnovi zajma, prisilna nagodba i stečaj);

⁴⁹Godišnje izvješće o državnim potporama za 2016. godinu, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2018/03%20o%20C5%BEujak/84%20sjednica%20VRH//84%20-%202017.pdf>, pristupljeno: 23.08.2018.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem.

— A2 - oprost poreza, porezna oslobođenja, izuzeća i olakšice (kao različiti oblici umanjenja poreza na dobit poduzetnicima, i to: olakšice s područja posebne državne skrbi - niža stopa poreza na dobit, olakšice i oslobađanja za porezne obveznike na području Grada Vukovara - niža stopa poreza na dobit, olakšice i oslobađanja za porezne obveznike koji posluju u slobodnim zonama - niža stopa poreza na dobit, poticaji ulaganja - niža stopa poreza na dobit, poticaji zapošljavanja invalidnih osoba - niža stopa poreza na dobit, poticaji istraživanja i razvoja - umanjenje porezne osnovice za troškove istraživanja i razvoja).⁵²

Osim subvencija i poreznih izuzeća u skupinu A2 ulaze i snižavanje, oslobođenje, olakšice, izuzeće i oprost plaćanja doprinosa, odgode pri plaćanju poreza, otpis duga i odgode pri podmirenju duga.⁵³

Kako bi država pomogla nekom poduzetniku, svoje potraživanje prema tom poduzetniku može pretvoriti u vlasnički udjel i time postaje suvlasnikom toga poduzetnika. U tu skupinu potpora ubrajaju se: državna ulaganja u vlasnički kapital poduzetnika kojima nije cilj stvaranje dobiti, kapitalna ulaganja i rizični kapital, pretvaranje duga prema državi u vlasnički udjel, prodaja državne imovine pod povoljnim uvjetima, odricanje od isplate dobiti poduzetnika na koju država ima pravo na temelju udjela u vlasništvu poduzetnika i sl. Ovdje se radi uglavnom o poduzetnicima u teškoćama, kojima država na ovaj način nastoji pomoći.⁵⁴

Povoljni zajmovi - krediti koje država izravno ili putem ovlaštenih pravnih osoba ili putem poslovnih banaka, dodjeljuje poduzetnicima uz povoljnije uvjete od tržišnih, tj. niže kamatne stope od tržišnih, uz dulje vrijeme počeka ili otplate te druge povoljne uvjete. Takvi krediti obično su namijenjeni poduzetnicima u teškoćama koji kredit ne bi mogli dobiti pod redovnim tržišnim uvjetima, a uglavnom se dodjeljuju preko Hrvatske banke za obnovu i razvitak. U ovoj skupini nalaze se i zajmovi poduzetnicima u teškoćama.⁵⁵

Jamstva, opozvana jamstva - Obuhvaćaju državna jamstva za osiguranje od komercijalnih i nekomercijalnih rizika u nominalnom iznosu. Državna jamstva omogućuju korisniku da

⁵² Ibidem.

⁵³ Ibidem.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Ibidem.

dobije kredit uz povoljnije uvjete od onih na financijskim tržištima. Državno jamstvo u pravilu ne predstavlja potporu korisniku ako su ispunjeni sljedeći uvjeti: da korisnik zajma nije u financijskim poteškoćama, da korisnik zajma može na financijskom tržištu dobiti zajam po tržišnim uvjetima bez posredovanja države, da je državno jamstvo povezano s određenom financijskom transakcijom, ograničeno po visini i po vremenu trajanja, da državno jamstvo ne pokriva više od 80 posto određene financijske obveze, da se za državno jamstvo zaračunava tržišna cijena. Samo ako su kumulativno ispunjeni svi navedeni uvjeti, tada jamstvo ne predstavlja potporu. Ovoj skupini pripadaju i opozvana jamstva kod kojih je element potpore jednak iznosu opozvanog jamstva.⁵⁶

Potpore sa svim svojim pravilima i kriterijima ne mogu se usporedit sa mjerama opće gospodarske politike, jer se potpore dodjeljuju selektivno poduzetnicima, regijama ili gospodarskim subjektima, dok s druge strane donesene mjere opće gospodarske politike nisu selektivne, već obuhvaćaju sve poduzetnike i sve sektore u državi (fiskalne mjere, opće smanjenje kamatnih stopa, devalvacija). U nekim se situacijama pojedine mjere za koje se vjeruje da su pogodne za sve poduzetnike, mogu se smatrati državnim potporom, ako se utvrdi da zapravo stvarnu korist od takvih mjera imaju samo pojedini poduzetnici.

3.6. Prepreke razvoja sektora malih i srednjih poduzeća kroz prizmu međunarodnih istraživanja

Kvaliteta poslovne okoline i njen utjecaj na konkurentnost nacionalnog gospodarstva predmet su brojnih svjetskih istraživanja. Istraživanja u koje je uključena i Hrvatska već niz godina ukazuju na kontinuiranost sljedećih prepreka za razvoj sektora malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj:⁵⁷

- administrativne prepreke, naročito one vezane uz dugotrajne i skupe procedure za pokretanje i likvidaciju poduzeća
- neefikasnost pravosuđa
- dugotrajne procedure registracije vlasništva
- nedostatnost obrazovnih sadržaja za izgradnju poduzetničkih kompetencija
- nerazvijenost neformalnih oblika financiranja pokretanja i rasta poslovnih pothvata.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.

Višegodišnja prisutnost istih prepreka ukazuje na nedostatak dugoročnih strukturnih reformi potrebnih da se potakne produktivnost i poduzetništvo radi pokretanja ekonomskog rasta, o kojem ovisi i standard građana i smanjenje nezaposlenosti.⁵⁸

GEM - Global Entrepreneurship Monitor istraživanje prati povezanost između okvira poduzetničkih⁵⁹ uvjeta i poduzetničke aktivnosti na individualnoj razini. Rezultati GEM istraživanja u Hrvatskoj, od početka provedbe istraživanja 2002. godine, kao najslabije komponente poduzetničkog ekosistema identificiraju: vladine politike prema regulatornom okviru, poduzetničko obrazovanje i prijenos rezultata istraživanja u sektor malih i srednjih poduzeća. Navedene komponente u svim godinama provedbe GEM istraživanja u Hrvatskoj ocijenjene su najniže zbog čega se mogu smatrati ključnim preprekama razvoja poduzetničke aktivnosti.⁶⁰

Izvešće o globalnoj konkurentnosti⁶¹ koje provodi Svjetski gospodarski forum (World Economic Forum) mjeri nacionalnu konkurentnost država definiranu kao skup institucija, politika i faktora koji određuju razinu produktivnosti i razinu blagostanja građana. Izvešće o globalnoj konkurentnosti 2015.-2016. Hrvatsku pozicionira na 77. mjesto od 140 zemalja uključenih u istraživanje (kao i u 2014. godini, tablica 23). Na vrhu ljestvice je kao i 2014. godine Švicarska, a iza nje nepromijenjene pozicije drže Singapur i SAD.

U 2015. godini pada ocjena faktora konkurentnosti makroekonomskog okruženja u Hrvatskoj i to za 40 mjesta u razdoblju od dvije godine (sa 67. mjesta u 2013. godini na 107. mjesto u 2015. godini). Također, zabilježen je pad ocjena razvijenosti financijskog tržišta (sa 74. mjesta u 2014. godini na 88. u 2015. godini), dok je porast zabilježen u

⁵⁸ Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.

⁵⁹ Okvir poduzetničkih uvjeta uključuje raspoloživost financijskih resursa za pokretanje poslovnog pothvata, vladine politike i programe za poticanje poduzetničkih pothvata, kvalitetu obrazovanja i treninga za poduzetnike, otvorenost unutarnjeg tržišta i konkurentnost, transfer rezultata istraživanja i razvoja, pristup fizičkoj infrastrukturi, kao i kulturne i društvene norme.

⁶⁰ Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.

⁶¹ Metodologija Svjetskog gospodarskog foruma temelji se na analizi perceptivnih podataka dobivenih kroz istraživanje mišljenja gospodarstvenika i javno dostupnim statističkim pokazateljima o 12 faktora konkurentnosti koji uključuju: institucije, infrastrukturu, makroekonomsko okruženje, zdravlje i osnovno obrazovanje, visoko obrazovanje i trening, efikasnost tržišta rada, efikasnost tržišta roba, tehnološku spremnost, poslovnu sofisticiranost, inovativnost, veličinu tržišta i financijsko tržište.

područjima visokog obrazovanja i treninga, efikasnosti tržišta rada, tehnološke spremnosti i inovacija.⁶²

Indeks percepcije korupcije - istraživanje koje provodi Transparency International (www.transparency.hr) definira rang listu zemalja sudionica istraživanja, prema ocjeni o raširenosti korupcije, odnosno mjeri stupanj percepcije korupcije u javnom sektoru i među dužnosnicima. Indeksom percepcije korupcije ocjenjuju se sve razine rada tijela javne vlasti, a ispitanici su poslovni ljudi i analitičari. Indeksom percepcije korupcije u 2016. godini obuhvaćeno je 176 zemalja svijeta, među kojima je Hrvatska rangirana na 55. mjesto s ostvarenih 49 bodova (0 predstavlja potpunu korupciju, a 100 bez korupcije). U odnosu na prethodnu godinu, ovaj rezultat predstavlja pad za 5 mjesta, odnosno 2 boda.

Prema istraživanju, najmanje korumpirane zemlje su Danska (90 bodova), Novi Zeland (89 bodova) i Finska (88 bodova), dok su najkorumpiranije Južni Sudan (11 bodova) i Somalija (10 bodova). Prosječna vrijednost indeksa u Europskoj uniji je 43 boda, što ukazuje na veliku zastupljenost korupcije u javnom sektoru pojedinih zemalja. Transparency International kao razlog tome navodi problem nejednakosti i jačanje populizma u svijetu. Prema rezultatima istraživanja u 2016. godini Transparency International Hrvatska smatra da se Hrvatska mora okrenuti vlastitim snagama u prevenciji borbe protiv korupcije.⁶³

⁶² Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.

⁶³ Ibidem.

4. ZAKLJUČAK

Poduzetništvo se najčešće definira kao ukupnost poduzetnikovih inovacijskih, organizacijskih, usmjeravajućih, upravljačkih i nadzornih sposobnosti. Poduzetništvo je izazov, tj. više od želje za uspjehom, više od inovativnosti, više od znanja i upornog rada, više od novog proizvoda, više od tržišta i više od novog potrošača.

Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta: ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna, prihod 60.000.000,00 kuna te prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika. Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta: ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna, prihod 300.000.000,00 kuna te prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

Hrvatska je na svome putu ka stvaranju moderne i suvremene države te efikasnih ekonomskih uvjeta relativno dugo zanemarivala potrebe malog i srednjeg poduzetništva. Jedan od značajnijih trenutaka je bio donošenje Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva kojim su se uredile osnove mjere za primjenu poticajnih gospodarskih mjera usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Veličina domaćeg tržišta, još uvijek veliki porezi i ostala davanja, učestale zakonodavne promjene koje stvaraju nesigurnost i nameću dodatne troškove za malo gospodarstvo, nedovoljan broj poduzetnika i radnika koji je uključen u proces cjeloživotnog učenja, još uvijek složeni administrativni postupci i ograničen pristup financijama neke su od slabosti domaćeg poduzetništva.

Koliko je poduzetništvo značajno za gospodarski rast i razvoj potvrđuje činjenica da je izrađena Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. godine koja je izravan odgovor na kratki prikaz uvjeta s općim ciljem povećanja konkurentnosti maloga gospodarstva u Hrvatskoj. Realizacija općeg cilja bit će potpomognuta mjerama koje će se odnositi na pet strateških ciljeva: poboljšanje ekonomske uspješnosti - unapređenje ekonomske

uspješnosti maloga gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u r&d, višim stupnjem inovacija, rastom izvoza te daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti, poboljšani pristup financiranju - razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva i uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo, promocija poduzetništva - pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, rast broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju potporu poduzetnicima kako bi se na taj način pridonijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija, poboljšanje poduzetničkih vještina - pružanje potpore većem razvoju subjekata maloga gospodarstva jačanjem njihove uprave, uvođenjem i djelovanjem većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te podupiranjem cjeloživotnog učenja zaposlenih u subjektima maloga gospodarstva te poboljšano poslovno okruženje - nadgradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

U budućnosti će svakako biti potrebno raditi na uklanjanju administrativne prepreke, naročito one vezane uz dugotrajne i skupe procedure za pokretanje i likvidaciju poduzeća, potrebna je veća efikasnost pravosuđa i brža procedura registracije vlasništva te je potrebna razvijenost neformalnih oblika financiranja pokretanja i rasta poslovnih pothvata.

5. LITERATURA

1. Babić, M.: Makroekonomija, MATE d.o.o., Zagreb, 1995.
2. Bogunović, A., Sharma, S.: Narodno gospodarstvo - osnove teorije i prakse, Art studio Azinović, Zagreb, 1995.
3. Deželjin, I., Deželjin, I., Dujanić, Tadin, Vujić: Poduzetnički menadžment, M.E.P Consult, Zagreb
4. Godišnje izvješće o državnim potporama za 2016. godinu, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/2018/03%20o%C5%BEujak/84%20sjednica%20VRH//84%20-%2017.pdf>, pristupljeno: 23.08.2018.
5. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, dostupno na: <https://hamagbicro.hr/o-nama/osnivanje/>, pristupljeno: 22.08.2018.
6. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, dostupno na: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/>, pristupljeno: 23.08.2018.
7. Hrvatska obrtnička komora, dostupno na: https://www.hok.hr/o_hok_u/ustroj, pristupljeno: 23.08.2018.
8. Hrvatski zavod za zapošljavanje, dostupno na: <http://www.hzz.hr/default.aspx?id=19186>, pristupljeno: 24.08.2018.
9. Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.
10. Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2016., dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>, pristupljeno: 27.08.2018.
11. Kersan-Škabić, I., Banković, M.: Malo gospodarstvo u Hrvatskoj I ulazak u Europsku Uniju, Ekonomska misao Praksa Dbk. 1, (57-76), 2008.
12. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, dostupno na: <https://www.mingo.hr/page/kategorija/ustroj-ministarstva>, pristupljeno: 22.08.2018.
13. Poduzetništvo, dostupno na: <http://www.referada.hr/wp-content/uploads/2014/07/Poduzetni%C5%A1tvo.pdf>, pristupljeno: 19.08.2018.
14. Samuelson, P.A.; Nordhaus, W.D.: Ekonomija, MATE d.o.o., Zagreb, 2000..

15. Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj, dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf>. pristupljeno: 24.08.2018.
16. Škrtić, M., Mikić, M.: Gospodarsko značenje hrvatskog poduzetništva – šanse I zamke, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 4, (191-203), 2006.
17. Škrtić, M., Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2011.
18. Škrtić, M.: Poduzetništvo, Sinergija, Zagreb, 2006.
19. Teorija i politika razvoja poduzetništva, dostupno na: http://www.efos.unios.hr/teorija-politika-razvoja-poduzetnistva/wp-content/uploads/sites/179/2013/04/1.Poduzetnistvo-i-poduzetnik_2015-2016.pdf, pristupljeno: 19.08.2018.
20. Zakon o računovodstvu, NN 78/15
21. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave, NN 93/16.

POPIS TABLICA

Tablica 1. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2011. do 2015. godine..... 14

Tablica 2. Veličina poduzeća i zaposlenost, ukupan prihod i izvoz u 2014. i 2015. godini 15

Tablica 3. Prosječan broj zaposlenih i produktivnost u malim poduzećima od 2011. do 2015. godine..... 16

SAŽETAK

Poduzetništvo se najčešće definira kao ukupnost poduzetnikovih inovacijskih, organizacijskih, usmjeravajućih, upravljačkih i nadzornih sposobnosti. Poduzetništvo je izazov, tj. više od želje za uspjehom, više od inovativnosti, više od znanja i upornog rada, više od novog proizvoda, više od tržišta i više od novog potrošača.

Malo i srednje poduzetništvo u današnjem ekonomskom sistemu definiraju se kao snaga koja može u najvećoj mjeri utjecati na poboljšanje određene nacionalne gospodarske strukture. Malo i srednje gospodarstvo u Hrvatskoj predstavlja jedan od mogućih generatora zapošljavanja i ekonomskog te gospodarskog razvoja. Europska unija predstavlja veliku šansu za Hrvatsko malo gospodarstvo budući da mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj u ovome trenutno značajno zaostaju za ekonomskom efikasnošću malog gospodarstva Europske unije.

Koliko je poduzetništvo značajno za gospodarski rast i razvoj potvrđuje činjenica da je izrađena Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. godine koja je izravan odgovor na kratki prikaz uvjeta s općim ciljem povećanja konkurentnosti maloga gospodarstva u Hrvatskoj. Realizacija općeg cilja bit će potpomognuta mjerama koje će se odnositi na pet strateških ciljeva: poboljšanje ekonomske uspješnosti, poboljšan pristup financiranju - razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva i uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo, promocija poduzetništva, poboljšanje poduzetničkih vještina, podupiranjem cjeloživotnog učenja zaposlenih u subjektima maloga gospodarstva te poboljšano poslovno okruženje - nadgradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

Ključne riječi: poticaji, razvoj, malo, srednje, poduzetništvo, gospodarstvo

SUMMARY

Entrepreneurship is most often defined as the totality of entrepreneurial's innovation, organizational, directional, management and supervisory abilities. Entrepreneurship is a challenge, ie, more than a desire for success, more than innovation, more than knowledge and persistent work, more than a new product, more than a market and more than a new consumer.

Small and medium-sized enterprises in today's economic system are defined as the power that can to a large extent affect the improvement of a particular national economic structure. The small and medium sized economy in Croatia is one of the potential generators of employment and economic and economic development. The European Union represents a big chance for the Croatian small-scale economy, as small and medium-sized enterprises in Croatia are currently significantly lagging behind for the economic efficiency of the small-scale economy of the European Union.

How much entrepreneurship is important for economic growth and development is confirmed by the fact that a Strategy for Entrepreneurship Development 2013-2020 has been developed, which is a direct response to a brief overview of the conditions with the general aim of increasing the competitiveness of the small economy in Croatia. Realization of the overall objective will be supported by measures to address five strategic objectives: improving economic efficiency, improved access to finance - developing various financial opportunities for small business entities and removing the financial gap for small businesses, promoting entrepreneurship, improving entrepreneurial skills, supporting lifelong learning employees in small business entities and improved business environment - upgrading progress achieved by removing the remaining administrative burdens and facilitating business in Croatia.

Key words: incentives, development, small, medium, entrepreneurship, economy